

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek SSA Marek Boniecki (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 16 czerwca 2016 r. sygn. akt I C 407/16

1. zmienia zaskarżony wyrok poprzez nadanie mu treści:

„I. pozbawia w całości wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego numer (...), któremu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla K.z 19 stycznia 2012 r. w sprawie I Co 144/12/K;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 8 856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie 14 114 zł (czternaście tysięcy sto czternaście złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu”.

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 8 856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. nakazuje pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie 14 114 zł (czternaście tysięcy sto czternaście złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji.

Sygn. akt I ACa 1369/16

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 21 lutego 2017 r.

Powódka B. K. pozwem z dnia 26 maja 2015 r. skierowanym przeciwko (...) Bank S.A. w W. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), któremu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla K.

z dnia 19 stycznia 2012 r., sygn. akt I Co 144/12/K do kwoty 282.278,88 zł oraz

o zasądzenie kosztów procesu. Uzasadniając swoje żądanie, powódka wskazała, że: dochodzone przez stronę pozwaną na podstawie zaskarżonego tytułu wykonawczego roszczenia są niezasadne, w szczególności w zakresie kwoty w nim wskazanej, że została wprowadzona w błąd w banku poprzez poinformowanie jej o tym, że umowa kredytu jest ubezpieczona, że tytuł wykonawczy jest wydany w oparciu o regulacje sprzeczne

z Konstytucją RP, tj. regulacje pozwalające bankowi na wydanie bankowego tytułu egzekucyjnego oraz zaopatrzenie go w klauzulę wykonalności bez postępowania sądowego. W dalszym piśmie procesowym powódka wskazała również, że listopadzie 2015 r. powzięła wiadomość o zbyciu przez pozwaną wierzytelności będącej podstawą zaskarżonego tytułu wykonawczego, w związku z czym jej roszczenie oparte jest na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu, zarzucając, że: postępowanie egzekucyjne zostało umorzone na mocy postanowienia z dnia 18 maja 2015 r., a w dacie wytoczenia powództwa nie toczyło się postępowanie egzekucyjne przeciwko powódce na podstawie tytułu wykonawczego; brak jest przesłanek uzasadniających twierdzenie, aby powódka działała pod wpływem błędu. Niezależnie od powyższego strona pozwana zarzuciła, że uprawnienie powódki do uchylenia się od skutków prawnych wygasło zgodnie z art. 88 § 2 k.c. z upływem roku od wykrycia błędu. Wskazano również, że przepisy regulujące wydawanie bankowych tytułów egzekucyjnych tracą moc z dniem 1 sierpnia 2016 r. w związku

z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r., zaś bankowy tytuł egzekucyjny został opatrzony klauzulą wykonalności na rzecz strony pozwanej postanowieniem z dnia 19 stycznia 2012 r. Odnosząc się do ostatniego z argumentów powódki, strona pozwana wskazała, że przelew wierzytelności hipotecznej na nabywcę następuje dopiero z chwilą stosownego wpisu do księgi wieczystej, który ma charakter konstytutywny. Po wpisaniu nabywcy wierzytelności w dziale IV księgi wieczystej nieruchomości, strona pozwana skierowała wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, które zostało umorzone postanowieniem z dnia 18 maja 2015 r.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo. Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych: w dniu 16 września 2009 r. strona pozwana zawarła z powódką jako kredytobiorcą umowę kredytu hipotecznego. Równocześnie powódka złożyła oświadczenie, iż w zakresie zaspokojenia wszelkich roszczeń pieniężnych banku wynikających z zawartej ww. umowy kredytu, poddaje się egzekucji do kwoty 282 278,88 zł na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Powódka przystąpiła do grupowego ubezpieczenia na życie kredytobiorców w związku z zawartą umową kredytu. Strona pozwana złożyła powódce oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu pismem z dnia 10 sierpnia 2011 r. Postanowieniem z dnia 19 stycznia 2012 r., sygn. akt I Co 144/12/K referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla K. nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu dnia 23 grudnia 2011 r. przez pozwaną przeciwko powódce z tytułu umowy kredytu do kwoty 282.278,88 zł wynikającej z oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji. Sąd Rejonowy dla K. postanowieniem z dnia 5 listopada 2014 r. na skutek skargi dłużnika na postanowienie referendarza utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. Strona pozwana zbyła wierzytelność objętą bankowym tytułem egzekucyjnym na rzecz Prokura (...) we W. w umowie z dnia 31 marca 2014 r. Pozwany prowadził przeciwko powódce postępowanie egzekucyjne, ale wniósł o jego umorzenie pismem z 28 kwietnia

2015 r., z uwagi na fakt zbycia w drodze umowy cesji wierzytelności objętej tytułem wykonawczym na rzecz Prokura (...) we W.. Postanowieniem komornika sądowego z dnia 18 maja 2015 r. umorzono postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 825 k.p.c.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu Okręgowego zarzut powódki jakoby kwota dochodzona na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego jest zawyżona nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem była zgodna z treścią złożonego przez powódkę oświadczenia o poddaniu się egzekucji z dnia 16 września 2009 r. Sąd nie podzielił argumentacji powódki, powołującej się na wprowadzenie jej w błąd przez bank poprzez ustne poinformowanie

o ubezpieczeniu umowy na wypadek utraty stałego źródła dochodu, zaś złożone oświadczenie o uchyleniu się od skutków zawarcia umowy zawartej pod wpływem błędu jest bezskuteczne. Zgodnie z § (...) umowy kredytu hipotecznego, powódka przystąpiła do programu (...). Program obejmował ubezpieczenie spłaty kredytu na wypadek śmierci lub nietrwałej zdolności do pracy oraz ubezpieczenie na wypadek następstw nieszczęśliwych. Powódka miała możliwość zapoznania się z wszelkimi warunkami umowy i warunkami ubezpieczeń spłaty kredytu. Okoliczność, iż powódka nie zrozumiała zapisów umowy

i deklaracji nie uzasadnia przyjęcia działania powódki pod wpływem błędu. Ewentualność niezapoznania się z treścią podpisywanych dokumentów świadczy o braku dbałości powódki o własne sprawy. Zapisy umowne w przedmiocie rodzaju i zasad ubezpieczenia są klarowne

i nie sposób przyjąć, ażeby powódka mogła mieć mylne wyobrażenie o skutkach prawnych wynikających ze złożonych oświadczeń woli. Dodatkowo Sąd miał na uwadze, iż postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego zostało umorzono postanowieniem z dnia 18 maja 2015 r. na zasadzie art. 825 k.p.c., a zatem w dniu wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie przeciwko powódce nie toczyło się postępowanie egzekucyjne z przedmiotowego tytułu wykonawczego. Zarzut wydania tytułu wykonawczego w oparciu o regulacje sprzeczne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej okazał się w ocenie Sądu I instancji bezzasadny. Zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 2015 r.

o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1854), która weszła w życie w dniu 27 listopada 2015 r., bankowy tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowuje moc tytułu wykonawczego także po dniu wejścia w życie tejże ustawy. W ocenie Sądu powódka utraciła prawo korzystania z zarzutu określonego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zarzutu na podstawie art. 843 § 3 k.p.c. Powódce przysługuje uprawnienie do przeglądania akt postępowania egzekucyjnego, a tym samym miała możliwość na podstawie przedmiotowych akt powziąć wiadomość o złożonym wniosku, zawierającym informację o zawartej umowie przelewu wierzytelności, a tym samym zgłosić już w pozwie stosowny zarzut. Uczyniła to jednak dopiero w dalszym piśmie procesowym. Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 843 § 3 k.p.c.

Od tego wyroku apelację wywiodła powódka, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1) naruszenie art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. poprzez brak zastosowania i niezasadne przyjęcie, że powódka nie wykazała zaistnienia przesłanek, z których wynikałaby zasadność powództwa, podczas gdy powódka wykazała, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane, tj. doszło do zbycia wierzytelności przez pozwaną na inny podmiot oraz przepisy prawa bankowego na podstawie których wydano bankowy tytuł wykonawczy oraz klauzulę wykonalności są niegodne z Konstytucją;

2) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 843 § 3 k.p.c. poprzez jego zastosowanie, pomimo, że powódka nie miała w dacie wytoczenia powództwa wiedzy o tym, że pozwana zbyła wierzytelność na rzecz podmiotu trzeciego;

3) naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 6 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i przyjęcie błędnego ustalenia faktycznego co do tego, że powódka mogła mieć wiedzę o zbyciu wierzytelności w dacie wytoczenia powództwa, pomimo że jest to ustalenie sprzeczne ze stanem faktycznym oraz nie wynikające z żadnych dowodów zebranych w sprawie, a prawidłowa ocena powinna wskazywać, że powódka takiej wiedzy nie posiadała, ponieważ

w dacie wytoczenia powództwa nie otrzymała informacji o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, oraz nikt nie informował jej

o zbyciu przez pozwaną wierzytelności na rzecz podmiotu trzeciego, a wiedzę taką powódka posiadała dopiero na skutek otrzymania w listopadzie 2015 postanowienia Sądu Rejonowego dla (...) sygn. akt VI Co 937/15/S z dnia 16 października 2015 r. Powołując się na te zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie podnieść należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, który był de facto bezsporny, co sprawiło, że Sąd odwoławczy mógł przyjąć go za własny.

Słusznie powódka zarzuca Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 843 §3 k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przepis ten odwołując się do przesłanki „zarzutów, jakie powód w pozwie powinien przytoczyć”, odnosi się do rzeczywistego stanu rzeczy, tj. do tych zarzutów, które powód znał, a co za tym idzie – mógł powołać się nie w treści pozwu. Wskazanie nowych zarzutów w ramach przytoczonej w pozwie podstawy powództwa opozycyjnego jest dopuszczalne, jeżeli powód nie mógł się na nie powołać w chwili wniesienia pozwu. W takiej sytuacji dopuszczalne jest również powołanie zarzutu opartego na nowej podstawie powództwa. Sąd Apelacyjny w żadnym razie nie podzielił twierdzenia Sądu Okręgowego, jakoby to powódka powinna była wiedzieć o przelewie wierzytelności z tego tylko powodu, iż była uprawniona do przeglądania akt postępowania egzekucyjnego. Strona postępowania egzekucyjnego nie jest bowiem obowiązana do cyklicznego dowiadywania się we własnym zakresie o czynnościach podejmowanych przez drugą stronę, także jeżeli miałyby to przyjmować formę przeglądania akt postępowania. Takie twierdzenie jest tym bardziej nieuzasadnione, jeżeli zważy się na nieznaczną odległość czasową między datą złożenia wniosku o umorzenie postępowania, wydania postanowienia o umorzeniu postępowania oraz doręczenia tego postanowienia powódce. Zawiadomienie o cesji wierzytelności dłużnika nie jest elementem konstytutywnym tej umowy, jednak brak tego zawiadomienia niesie za sobą pewne doniosłe prawne konsekwencje (por. art. 512 k.c.). W kontekście zachowania terminu, o którym mowa w art. 843 § 3 k.p.c. za co najmniej kontrowersyjne należy zatem uznać powoływanie się przez cedenta wobec dłużnika na umowę z cesjonariuszem, skoro o tej umowie cedent dłużnika nie zawiadomił. Zachowanie takie nie jest oczywiście niezgodne z prawem, ale też nie może prowadzić do sytuacji, w której to na dłużnika byłby przerzucany ciężar dowiadywania się o stosunkach gospodarczych cedenta i zawartych przez niego umowach. Nie przekonuje Sądu Apelacyjnego argument, iż powódka mogła powziąć wiedzę o przelewie wierzytelności

z zawiadomienia skierowanego do niej z sądu wieczystoksięgowego o dokonaniu wpisu

w księdze wieczystej, bowiem zmiana osoby uprawnionej z hipoteki (a tylko taką informację zawierało zawiadomienie) nie musi wiązać się z faktem zaprzestania egzekucji

z nieruchomości przez dotychczasowego wierzyciela będącego wierzycielem osobistym

i hipotecznym. Tak było zresztą w rozpoznawanej sprawie. Nie sposób zatem zarzucać powódce, iż wskutek własnego niedbalstwa nie wiedziała o zmianie wierzyciela, skoro nie miała powodu, ażeby przepuszczać, że do takiej zmiany może dojść.

Z całą pewnością sytuacja, w której na skutek przelewu dochodzi do zmiany wierzyciela jest zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane na rzecz pierwotnego wierzyciela, zatem w sprawie zachodzi przesłanka o której mowa w art. 840 § 1 ust. 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny przychylił się do sformułowanych w orzecznictwie poglądów, iż już sama potencjalna możliwość wykorzystania tytułu wykonawczego jest wystarczającą przesłanką do żądania pozbawienia wykonalności tego tytułu. Dłużnik

z podjęciem swojej obrony nie ma bowiem obowiązku oczekiwać na wszczęcie egzekucji przez osobę nieuprawnioną.

Na fakt ten tutejszy Sąd Apelacyjny zwracał już choćby uwagę

w wyroku z dnia 12 grudnia 2014 r., sygn. akt I ACa 1300/14 (nie publ.), w którym wskazano, że przy dokonywaniu oceny zasadności żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności nie bez znaczenia jest wykładnia historyczna tego przepisu. Sformułowanie użyte w art. 840 k.p.c. różni się istotnie od poprzednich unormowań. Zgodnie z art. 573 § 1 pkt 2 k.p.c. z 1930 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 1950 r., nr 43, poz. 394) dłużnik mógł w drodze powództwa żądać umorzenia egzekucji w całości lub w części, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane (w tym zakresie przepisy k.p.c. z 1930 r. były zresztą powtórzeniem poprzednio obowiązujących przepisów jeszcze poaustriackiej ordynacji egzekucyjnej z 27 maja 1896 r., zgodnie z § 35 której skarga przeciwegzekucyjna była dopuszczalna tylko „w ciągu trwania egzekucji”). Była to zatem skarga nakierowana na zwalczanie samej egzekucji, nie zaś – tak jak współcześnie – tytułu wykonawczego. Takie powództwo można było wytoczyć zatem tylko w sytuacji, kiedy egzekucja już się toczyła. Obecnie zaś przesłanki pozbawienia wierzyciela (czy też ściślej: domniemanego wierzyciela) są zakreślone szerzej. Wierzyciel może domagać się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności także w sytuacji, kiedy egzekucja nie była jeszcze wszczęta, działając prewencyjnie albo też – tak jak w rozpoznawanym wypadku – kiedy postępowanie egzekucyjne zakończyło się umorzeniem na wniosek wierzyciela. W tej sprawie na uwadze należy mieć również fakt, że bankowy tytuł egzekucyjny nie może zostać wykorzystany przez nabywcę niebędącego bankiem wierzyciela, albowiem musi on wszcząć samoistne postępowanie w celu uzyskania swojego tytułu egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi. Nie znajdzie zatem zastosowania w rozpoznawanej sprawie argumentacja sformułowana przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia z dnia 4 sierpnia 1992 r. III CZP 94/92 (OSNC z 1993 r., nr 3, poz. 32), na którą w toku postępowania apelacyjnego powoływała się pozwana. Nadal realna jest zatem obawa wykorzystania bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, albowiem nie ma powodów, dla których bank miałby ten tytuł przekazać cesjonariuszowi.

Słusznie powódka zwraca uwagę także na drugą okoliczność. Mimo dokonania przelewu wierzyciela, strona pozwana w dalszym ciągu wykorzystywała wystawiony przez siebie bankowy tytuł egzekucyjny dla celu prowadzenia egzekucji. Nie miało przy tym istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia twierdzenie pozwanego, podnoszące, że skuteczność przelewu uzależniona była od dokonania wpisu w księdze wieczystej, a zatem – że kiedy pozwany prowadził jeszcze egzekucję przeciwko powódce, nie doszło do skutecznego przelewu wierzyciela. Przede wszystkim w art. 245¹ k.c., na który powołuje się strona pozwana, mowa jest o „przeniesieniu ograniczonego prawa rzeczowego”, a nie przelewie wierzyciela. Nawet jednak gdyby argumentację pozwanego banku ocenić poprzez pryzmat art. 79 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, należałoby zauważyć, że do przeniesienia wierzyciela ostatecznie doszło, a celowość prowadzenia egzekucji przy świadomości, że skutek przeniesienia wierzyciela jest tylko odroczony w czasie, jest co najmniej wątpliwa.

Wobec uznania powyższego zarzutu za uzasadniony bez znaczenia dla przedmiotu postępowania okazały się pozostałe zarzuty. Sąd Apelacyjny nie podzielił jednakowoż twierdzenia powódki opierającego swój zarzut o niekonstytucyjność przepisów dotyczących bankowego tytułu egzekucyjnego. Jak wiadomo, Trybunał Konstytucyjny odroczył datę utraty mocy przez art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128) do 1 sierpnia 2016 r.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Konsekwencją zmiany orzeczenia Sądu I instancji była modyfikacja rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed tym sądem dokonana na podstawie art. 98 k.p.c. i § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 460). O kosztach postępowania przed Sądem Apelacyjnym orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 8 ust. 7 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia

przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1805). Sąd drugiej instancji miał przy tym na uwadze nakład pracy pełnomocnika powódki i jego udział w przyczynieniu się do rozstrzygnięcia sprawy.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 623) w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd Apelacyjny nakazał ściąganie opłaty od pozwu oraz opłaty od apelacji – w wysokości po 14.114 złotych, od których powódka była zwolniona, od pozwanego jako od strony w całości przegrywającej.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Wojciech Kościołek SSA Marek Boniecki